

OBCHODNÍK S DĚŠTĚM

richard nash

RICHARD NASH

OBCHODNÍK S DEŠTĚM

Romantická komedie
o třech dějstvích
Přeložil Milan Lukeš

Režisér: Bedřich Jansa
Výtvarník scény: Jan Dušek
Výtvarník kostýmů:
Vlasta Ostříšalová j. h.

Osoby

H. C. Curry, otec
Jonáš Curry
Jim Curry
Líza Curryová
File
Šerif Thomas
Bill Starbuck

a obsazení:

František Šec
Přemysl Matoušek
Stanislav Sárský
Jiřina Froňková
Miroslav Horák
Miroslav Olejníček
Karel Vochoč

Představení řídí:

Milada Pecháčková
Text sleduje: Milada Dehnerová
Premiéra dne 28. února 1968
v Divadle Jiřího Myrona

Oženit se, založit rodinu, přijmout všechny děti, jež přijdou, zachovat je na tomto nejistém světě a dokonce, bude-li to možné, je trochu věst, to je podle mého přesvědčení nejzazší meta, již může člověk vůbec dosáhnout.

Kafka

Hra o poznávání života srdcem — tak byla nazývána dnes už slavná Nashova komedie, která se po delším odmlčení opět vrací na jeviště. A vrací se v pravý čas. Do světa zavaleného sobeckým zahleděním do sebe, kde základní hodnotou se stávají peníze, promlouvají z jeviště docela prostí lidé amerického západu. Lidé, mezi nimiž autor objevil velice vzácné ložisko lidské (dnes snad romantické) krásy. Nejsou to andělé. Každý z nich má svůj stín, krása každého z nich je provázena bolestí. Bolestí, která se promítá v nevěře v sebe, své schopnosti, svoji „krásu“. Bolestí, na jejímž pozadí tím více vystupuje do popředí jejich potřeba hledat a nalézat východisko ze své osamělosti. Najít smysl svého života. A pochopit ho v jeho plnosti. Cíle postav Nashovy hry zdánlivě nejsou vysoké. Ale když Líza říká: „Jsou také jiné sny. Takové malé, tiché, které napadnou ženu, když leští stříbro a utírá prach. Jako když slyšíš mužský hlas: Lízo, vyžehlila jsi mi ten oblek? A děti si hrají a dělají rámus...“ nejde tu o sen měšťácké paničky, snící o poklidném životě v tišinách blahobytu, ale o zoufalý výkřik zraněného ženství, nenaplněného setkáním s mužem. Líze nejde jen o milostné objetí, ale o vlastní poslání lidského rodu, jehož nesmrtelnost je v dětech. Jde o hluboké poznání a procítění smyslu života ve chvíli, kdy nevěří v možnost jeho uskutečnění. Z Lízy se stává člověk v jeho plnosti — ten, který nosí v sobě větší bytost, než je sám.

Vedle ní stojí Starbuck — podvodník, fantasta, snilek — ve svém nitru zraněný člověk, mstící se světu a neuvědomující si, že se mstí vlastně nejvíce sám sobě. Ale člověk se vzácným darem fantazie a citu, člověk, který se umí zastavit, zvednout hlavu, narovnat hřbet a podívat se do koruny stromu. Člověk, který by měl být v našem životě, abychom také uměli vzít do ruky oblázek a hodit ho do tůně, abychom se uměli podívat do nebe a uvidět hvězdy. Člověk, který dokáže objevit krásu tam, kde jsme ji dosud neviděli.

Je pravda, že hra se nevypíná do závratných myšlenkových výšek, postrádá závažné myslitelské smělosti, ale je moudrá a hluboce lidská. A stále znova nám objevuje tu stranu skutečnosti, na kterou zapomínáme stále víc, skutečnosti, kterou vyjadřují Lízina slova: „Díváš se do nebe a pláčeš pro hvězdu. Víš, že ji nikdy nedostaneš. A pak se jednoho večera podíváš dolů — a tady je — září ti v dlani.“ Všechny tyto hluboce lidské problémy se odehrávají mezi obyčejnými lidmi, zastíženými v okamžiku naprosto neromantickým, v okamžiku, kdy sucho ohrožuje jejich existenci. Krása se rodí z prostoty a „obyčejnosti“. A rodí se před zraky diváků, jako by tím chtěl Nash potvrdit správnost své zásady: „Nejsem na straně těch, kteří mají za to, že ošklivost je nejprodejnější artikl. Myslím, že métier, kde každý produkt je posuzován se zřetele, půjde či nepůjde-li na obyt, je krása stejně dobře schopná života jako dobře prodejná.“

Když sám jsem býval, páni, páni,

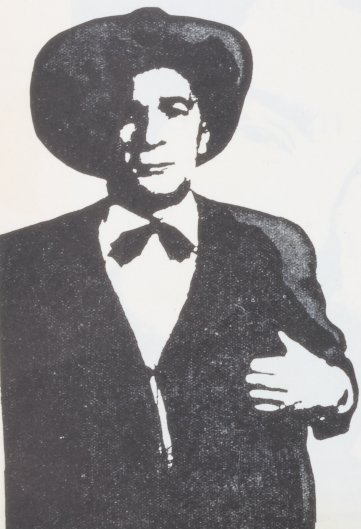
když sám jsem býval, páni,

když sám jsem býval, já prachy jsem

zas sám být je teď můj přání, přání,

zas sám být je teď můj přání,

Já se oženil s ženou, páni, páni,
já se oženil s ženou, páni,
já se oženil s ženou a hned byl na kolenou,
zas sám být je teď můj přání, přání,
zas sám být je teď můj přání.

Když mi má žena zhasla, páni, páni,
když mi má žena zhasla, páni,
když mi má žena zhasla, mým pláčem zem se třásla,
neměl jsem bez ní stání, stání,
neměl jsem bez ní stání.

Vzal jsem si druhou v mžiku, páni,
vzal jsem si druhou v mžiku,
vzal jsem si druhou v mžiku, tu starou semetricku,
zas sám být je teď můj přání, přání,
zas sám být je teď můj přání.

ROBINSON JEFFERS:

MYŠLENKA PANNY

Zbytečno naslouchat, i voda vzlyká touhou
Západní vítr je mrtvý, vlny
zapomínají na svou zášť k útesu
a vysoko v kaňonech
všechny svahy žhavě vybuchují
žlutým janovcem. Ach, jaké to byly deště
v posledním měsíci,
kdy každá kaluž byla ovroubena
sírovým pelem, vyprášeným, probuzenými sosnami!
Z čista jasna vysoké a útlé
květy purpurových kosatců plápolají u potoků
a květy těch žíhaných se tyčí na kopci,
štirovník se chvěje zlatem, bílé marciposy
nadouvají své hedvábné balonky,
ale již v další roklině se kývají bronzové
zvonky a laně,
jako popálené vroucí touhou
sotva došlapují špičatými kopýtky v očekávání
lásky, zatímco drtí květiny;
mlží se párují na skále, ptáci se sdružují do dvojic,
motýli létají ve dvou.
Ó, to je čas pro nás,
kdy ústa zapálí ústa a z našich tajemně probuzených,
panenských těl
vyšlehne plamenný květ!

(Přeložil Kamil Bednář)

Proti narození a smrti nemáš léku. V mezidobí zachovej radost.
(Santayana)

Umřít, na tom nic nového není, ani žít ovšem není novější.
(Jesenin)

Vyspat se s ní, to ano, ale jen žádné důvěrnosti. (Kraus)

V okamžiku lásky vše trvá navždy a nic víc neexistuje.
(Eluard)

Není ošklivých žen. Jsou jen ženy, které nevědí, jak se učinit krásnými.
(Ninon de Lenelos)

Pokud milující má rád a chce být milován, nemůže se ukázat takový, jaký opravdu je.
(Gide)

Zevnějšek je tuze křehký majetek. (Ovidius)

Kde člověka neznají, berou ho podle toho, jak vypadá.
(Franc. přísloví)

140
let
práce

massag
ZALOŽENO 1828

SYMBOL KVALITY
drobných kovových výrobků

KOH-I-NOOR BÍLOVEC N. P.

Richard Nash: Obchodník s deštěm. — Program vydalo
Státní divadlo v Ostravě v redakci Mojžíra Weimanna.
Fotografie František Krasl. Grafická úprava Jan Dušek.
Typografická spolupráce Lubomír Kus. — Vytiskly Mo-
ravské tiskařské závody, n. p., provoz 22, Ostrava 1,
Hollarova 14. — Cena 2 Kčs. T-11*80640